

BUSINESS INSIDER Polska

 TOMCZYKOWSKI
TOMCZYKOWSKA

 | Bank Pekao

RAPORT 2.0 **FUNDACJE** **RODZINNE**

MAJ 2025 r.

SPIS TREŚCI

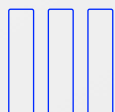
Kliknij w tytuł, aby przejść do danej sekcji

Fundacje rodzinne w liczbach

Finanse i aktywa fundacji rodzinnych

Podatki w fundacjach rodzinnych

Prawo w fundacjach rodzinnych

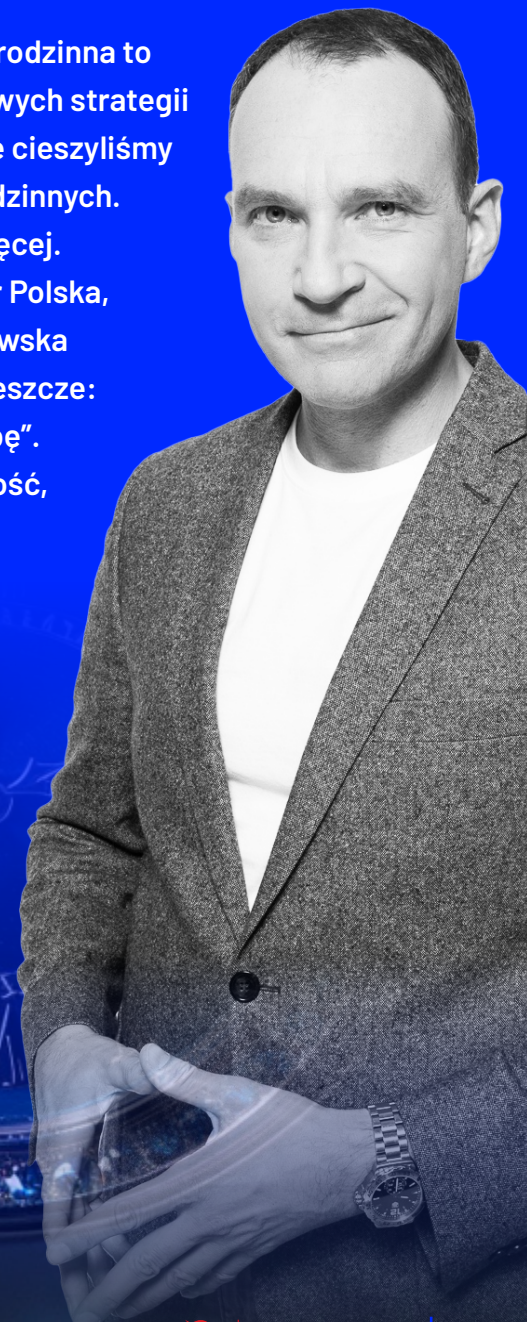

Wyzwania i wnioski

Biznes je polubił

Po dwóch latach widać, że fundacja rodzinna to podstawa trwałych, wielopokoleniowych strategii majątkowych. W pierwszym raporcie cieszyliśmy się, że mamy blisko 1500 fundacji rodzinnych. Rok później jest ich o blisko 2400 więcej. Dane zebrane przez Business Insider Polska, kancelarię Tomczykowskiego Tomczykowska oraz Bank Pekao S.A. pokazują coś jeszcze: to nie efemerydy zakładane „na próbę”. Większość prowadzi realną działalność, część ma akcje spółek giełdowych. W drugiej edycji raportu analizujemy nie tylko finanse. Punktujemy to, czego obawiają się przedsiębiorcy, i ostrzegamy przed zagrożeniami – także wynikającymi z planowanych zmian w prawie. W czasach deregulacji warto przypomnieć: pewność prawa to kapitał, który procentuje najdłużej.

Mikołaj Kunica,
redaktor naczelny Business Insider

**Mamy to! Liczby mówią same za siebie.
W niecałe dwa lata od wejścia w życie
ustawy o fundacji rodzinnej polscy
przedsiębiorcy założyli niemal
4 tysiące fundacji.**

Sukces fundacji to ewenement na skalę nie tylko europejską, ale światową. Podkreśla on, jak bardzo istotna z perspektywy polskiej gospodarki była decyzja o udostępnieniu przedsiębiorcom tego rozwiązania i jak bardzo wpisała się ona w ich potrzeby.

To wszystko dzieje się mimo niełatwej sytuacji geopolitycznej na świecie, mimo kryzysu obecnych modeli ekonomicznych i mimo zapowiadanych zmian w zakresie opodatkowania fundacji rodzinnych. To znak, że polscy przedsiębiorcy wierzą w siebie, w swoje biznesy i w swój kraj. Niezwykła popularność fundacji rodzinnych daje nadzieję, że w przyszłości my wszyscy będziemy mogli dyskontować ich sukces – ciesząc się, że polskie firmy zdobywają świat mając oparcie w instytucji, która na pokolenia zapewnia ich sukcesję.

Jesteśmy dumni, że kancelaria Tomczykowski Tomczykowska mogła się do tego sukcesu przyczynić, biorąc aktywny udział w wieloletnim procesie legislacyjnym dotyczącym ustawy o fundacji rodzinnej. I przyczynia się na co dzień – pomagając fundatorom i ich rodzinom w niełatwych projektach sukcesyjnych, a ich firmom – w skomplikowanych sprawach reorganizacyjnych i podatkowych.

Jak przedstawiają się konkretne statystyki, na co zwracać uwagę, jakie mogą być zmiany w opodatkowaniu? – o tym i wielu innych ciekawych zagadnieniach przeczytacie w naszym raporcie.

Zachęcamy do lektury!

**Paweł Tomczykowski i Anna Turska-Tomczykowska,
Partnerzy Zarządzający kancelarią Tomczykowski Tomczykowska**

Ustawa o fundacji rodzinnej spotkała się z dużym zainteresowaniem przedsiębiorców – fundacje powstają dynamicznie, wiele z nich już aktywnie działa, a kolejne czekają na rejestrację.

To sukces nie tylko ustawodawcy, ale także instytucji finansowych, takich jak nasz bank, który szybko i skutecznie odpowiedział na nowe prawo, jego możliwości i potrzeby rynku.

Od momentu wejścia w życie ustawy o fundacji rodzinnej w Polsce zarejestrowano już **ponad 2500 fundacji, a ponad 1300 już założonych czeka na rejestrację.** Te liczby wyraźnie pokazują, że przedsiębiorcy wręcz wyczekiwali na to rozwiązanie. Co istotne, **korzystają z niego nie tylko właściciele firm zakładanych w latach 90., ale też przedstawiciele młodszych pokoleń,** którzy coraz chętniej podejmują otwartą i strategiczną rozmowę o sukcesji. To sygnał zmiany pokoleniowej i mentalnościowej, która wprowadza nowe podejście do zarządzania majątkiem rodzin i firm. **Family Office Banku Pekao S.A. wspiera obecnie niemal 20 proc. rynku fundacji rodzinnych.** Dla wielu naszych klientów fundacje były lub są pierwszym krokiem do budowania wielopokoleniowej wizji rozwoju, opartej na wartościach, zaufaniu i odpowiedzialności.

Hubert Królak,
Dyrektor Departamentu Rozwoju Bankowości Prywatnej
w Banku Pekao S.A.

Fundacje rodzinne w liczbach

BUSINESS INSIDER Polska

TOMCZYKOWSKI
TOMCZYKOWSKA

| Bank Pekao

Ustawa o fundacji rodzinnej
obowiązuje od

22 maja 2023 r.

Ilość wniosków o rejestrację
złożonych do 30 kwietnia 2025 r.

3866 wniosków

Sąd zarejestrował

2529 fundacje

Sąd odrzucił jeden wniosek,
a oddalił

3 wnioski

Średni czas rozpatrywania
wniosku przez sąd to

8 miesięcy

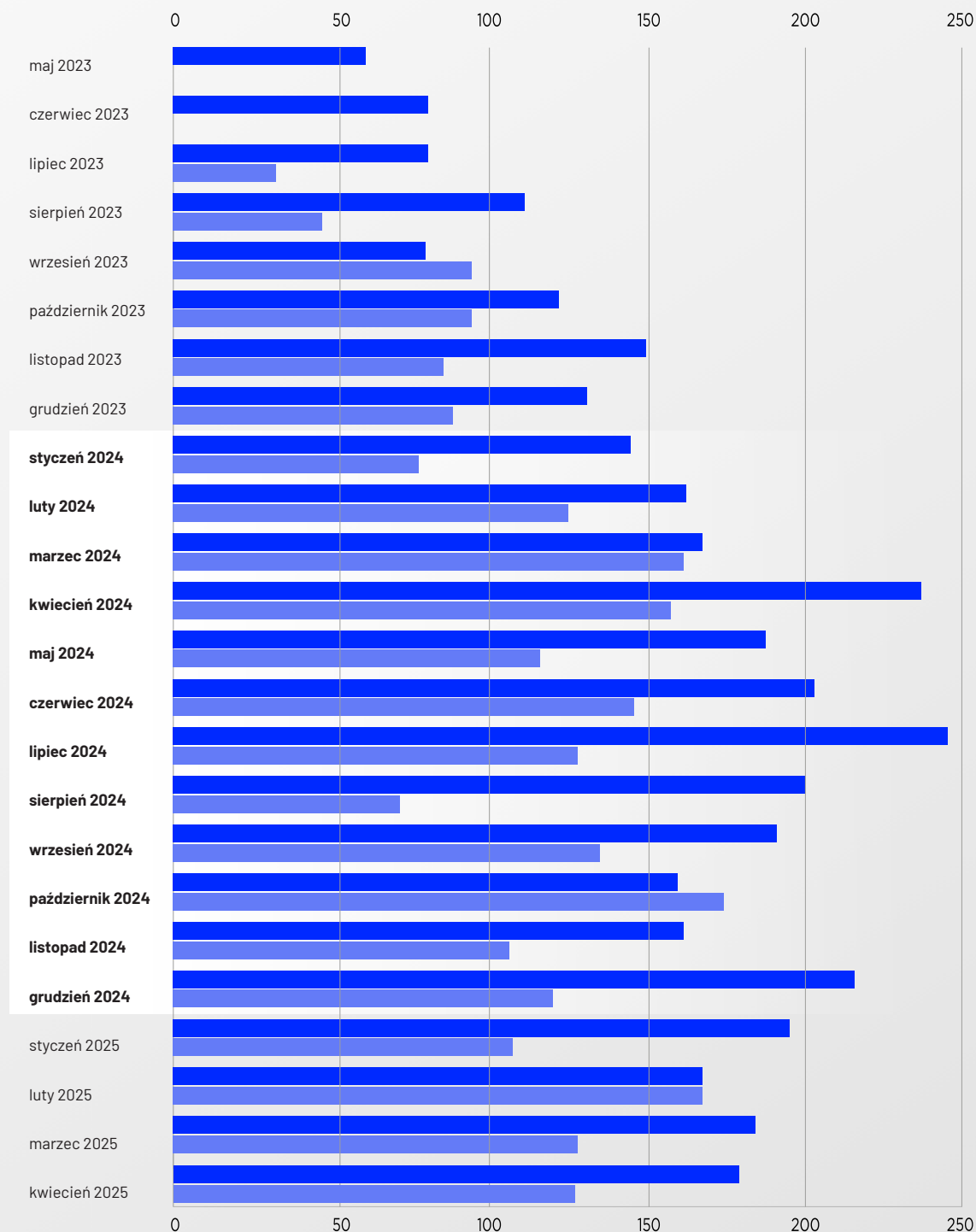

Złożone wnioski

Zarejestrowane fundacje

*Źródło: Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, który prowadzi
Rejestr Fundacji Rodzinnych. Dane na dzień 30 kwietnia 2025 r.

Fundacja rodzinna jest najlepszym narzędziem dla sukcesji, ale praktyka niestety pokazuje, że na sprawność rejestracji trzeba będzie poczekać.

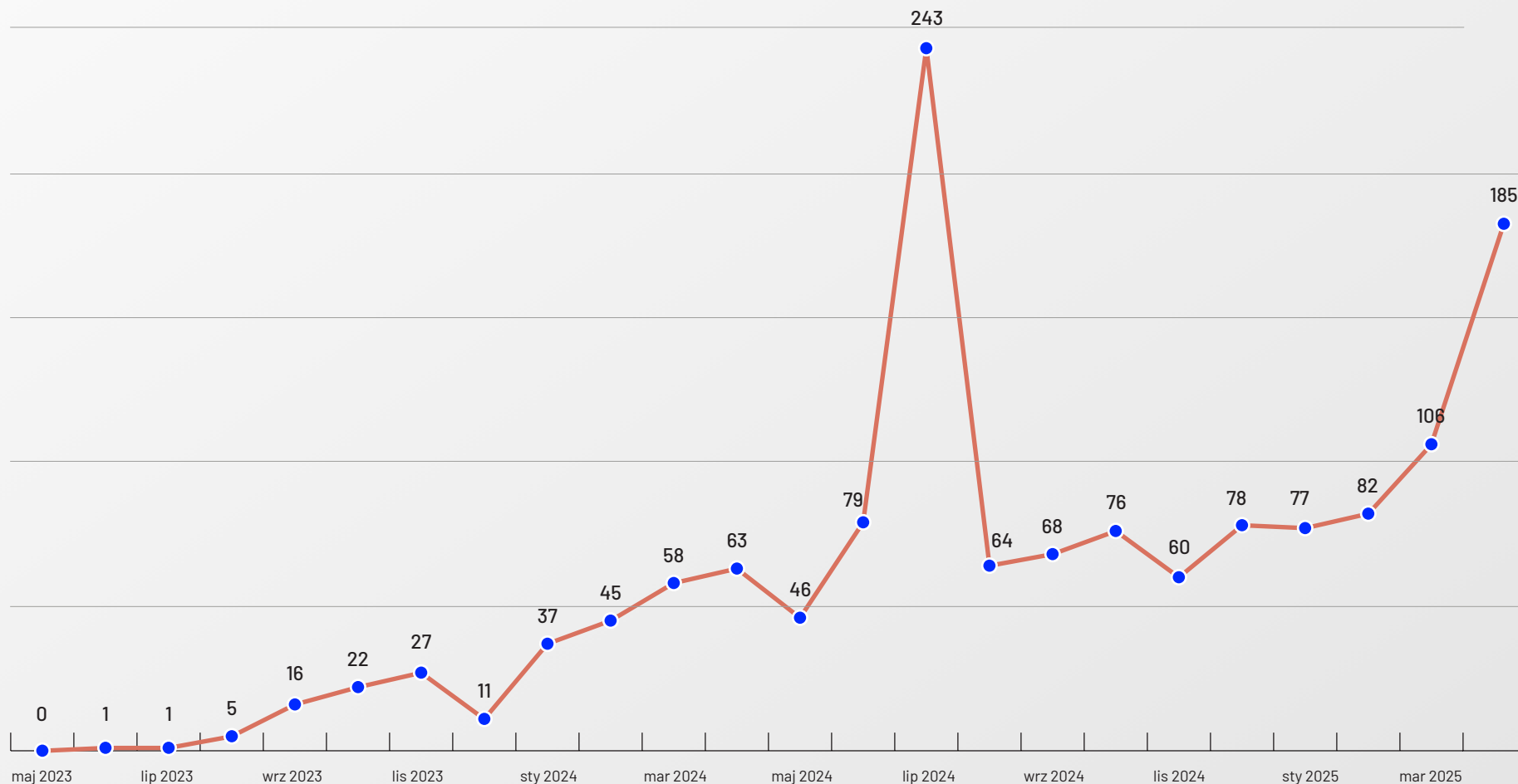

Średni czas wpisu fundacji rodzinnej do Rejestru w Sądzie Okręgowym w Piotrkowie Trybunalskim to aż osiem miesięcy. **Do ich obsługi wyznaczono jedynie trzech referendarzy. Jak wynika z informacji uzyskanych przez nas od sądu, w 2025 r. nie planuje się zwiększenia obsady**, co oznacza, że oczekiwanie na wpis raczej się nie skróci. Dane te jasno pokazują, że choć ustawodawca wprowadził fundację jako nowoczesny wehikuł sukcesji, to brak zasobów kadrowych spowalnia jej wdrażanie w praktyce. Dla wielu rodzin oznacza to konieczność cierpliwego planowania i długiego oczekiwania na formalne zakończenie procesu. Jeżeli tempo rejestracji nie przyspieszy, fundacja rodzinna może tracić w oczach potencjalnych zainteresowanych wyłącznie z uwagi na długi czas oczekiwania.

Adam Trawiński,
Doradca Podatkowy w kancelarii Tomczykowski Tomczykowska

Fundatorzy zmieniają statuty

Na 2529 zarejestrowanych fundacji do sądu wpłynęło aż 1450 wniosków o zmianę wpisu, w tym statutu. Najwięcej w lipcu 2024 r., czyli po roku obowiązywania ustawy.

Z mojego doświadczenia wynika, że duża liczba korekt statutów fundacji może mieć dwa główne źródła.

Pierwszym z nich jest brak staranności w procesie tworzenia statutu – korzystanie z gotowych wzorów, niedoprecyzowanie założeń i oczekiwań fundatora oraz nieuwzględnienie postanowień pozwalających reagować na zmieniającą się sytuację rodzinną lub gospodarczą. Takie podejście charakteryzuje się nastawieniem na działanie: „najpierw zarejestrujemy, potem będziemy się zastanawiać, co zmieniać”. W dłuższej perspektywie może to prowadzić zarówno do niepotrzebnych kosztów, jak i problemów, w tym podatkowych.

Drugim powodem jest chęć ulepszania i dostosowania fundacji do potrzeb konkretnej rodziny. Fundacja rodzinna – jak każde narzędzie – powinna być elastyczna i ułatwiać życie fundatorowi oraz jego bliskim. Warto jednak pamiętać, że to wciąż stosunkowo nowe rozwiązanie, a fundatorzy poznają zasady jego funkcjonowania dopiero w praktyce. To, co w teorii miało działać – na przykład częste zgromadzenia beneficjentów, mające na celu włączenie szerokiego grona rodziny w podejmowanie kluczowych decyzji – w praktyce może okazać się zbędnym obciążeniem.

**Anna Turska-Tomczykowska, Doradca Podatkowy,
Partner Zarządzająca kancelarią Tomczykowski Tomczykowska**

Kim są fundatorzy i gdzie powstają fundacje

Mężczyzna, w średnim wieku, trzymający stery rodzinnej fundacji, którą założył w pojedynkę. Tak wygląda przeciętny portret fundatora z analizy 2218 fundacji.

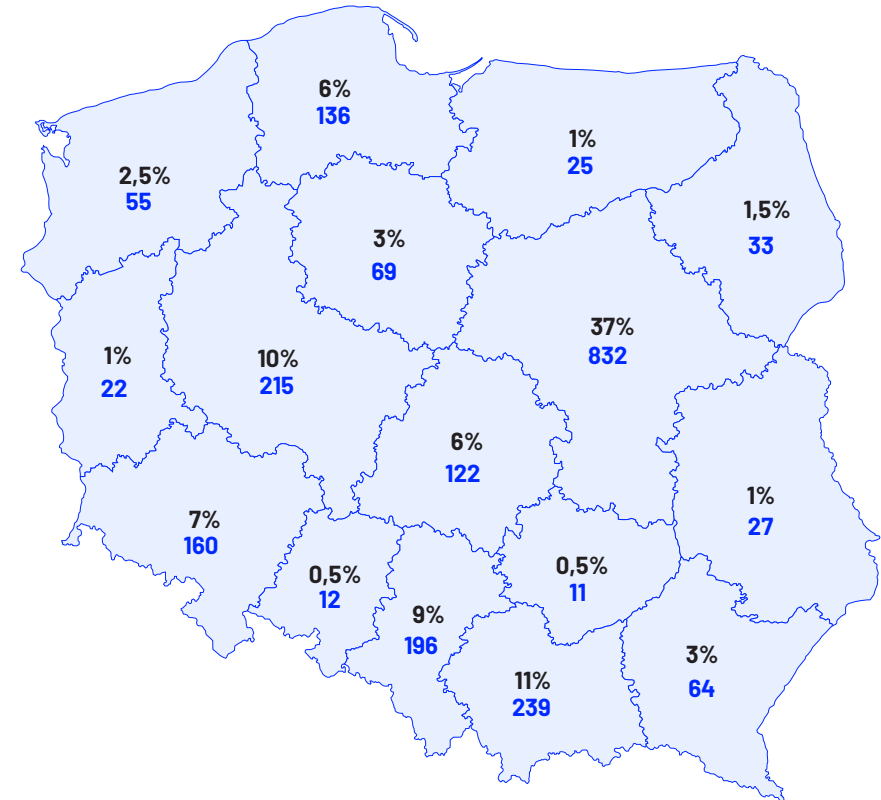
51 lat tyle wynosi średni wiek fundatora, **najmłodszy** ma 20 lat, **najstarszy** 88 lat

24 proc. to odsetek fundacji założonych przez kobiety

74 proc. to odsetek fundacji założonych przez **jednego fundatora**

Źródło: analiza Banku Pekao S.A. na podstawie danych z Rejestru Fundacji Rodzinnych.

Fundacje w podziale na województwa

Top 10 miast. W nich działa najwięcej fundacji

540	Warszawa	47	Katowice
145	Kraków	43	Gdańsk
93	Wrocław	32	Gdynia
82	Poznań	28	Szczecin
53	Łódź	18	Bydgoszcz / Bielsko-Biała

Osobiście bardzo długo czekałem na polską ustawę o fundacjach rodzinnych.

Wbrew powszechnym praktykom i namowom, nie byłem zainteresowany zakładaniem fundacji za granicą. Dziś nie tylko ogromnie się cieszę, że w końcu mamy narzędzie w postaci fundacji rodzinnej, ale też dziękuję wszystkim zaangażowanym w proces finalizacji tej ustawy – kancelariom prawnym oraz postaciom takim jak Pan Henryk Orfinger. To realna szansa na to, by nasze firmy przetrwały przez kolejne pokolenia.

Należy pamiętać, że jako przedsiębiorcy troszczymy się nie tylko o nasze rodziny, ale również o pracowników, ich bliskich oraz o społeczności lokalne, w których funkcjonujemy. To złożony ekosystem. Branża, w której działam, jest niszowa, a firma, którą stworzyłem, to ogromny zbiór doświadczeń – nie tylko moich, lecz także osób, z którymi współpracuję. **Poprzez fundację rodzinną chciałbym to wszystko zachować i przekazać moim następcom** – jako inspirację dla ich własnej wizji i kierunków dalszego rozwoju.

**Władysław Grochowski,
Prezes Grupy Arche**

Nazwisko warte więcej niż logo

56%

Fundacji ma w nazwie nazwisko. Pozostałe posługują się inną nazwą niż nazwisko. *

Z badanej przez nas próby wynika, że w 56 proc. fundacji rodzinnych w nazwie pojawia się nazwisko fundatora.

Ten wynik nie jest zaskakujący – w środowiskach lokalnych i branżowych nazwisko często ma wagę większą niż logo. Umieszczenie nazwiska w nazwie fundacji pozwala szybciej budować zaufanie społeczne i biznesowe, zwłaszcza, gdy rodzina ma już ugruntowaną pozycję.

Nie bez znaczenia jest także aspekt emocjonalny – dla wielu fundatorów fundacja nosząca ich nazwisko to sposób na „pozostawienie czegoś po sobie”, podkreślenie swojego wpływu i symboliczne zwieńczenie swojej drogi zawodowej oraz rodzinnej. To niejako podpis pod całym życiowym dorobkiem.

Z drugiej strony – wybór nazwy niezwiązanej z nazwiskiem może oddzielić fundację od osoby, a tym samym chronić reputację rodziny w przypadku kryzysu wizerunkowego czy sporów rodzinnych. Nie bez znaczenia pozostają tutaj również kwestie prawne – brak nazwiska w nazwie fundacji ogranicza możliwość łatwego powiązania jej z fundatorem, co sprzyja zachowaniu prywatności i zwiększa bezpieczeństwo.

Anna Turska-Tomczykowska,
Doradca Podatkowy, Partner Zarządzająca kancelarią
Tomczykowski Tomczykowska

* Dane o 591 fundacjach pozyskane z jawnych źródeł tj. wyszukiwarki kodów LEI oraz Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych.

Jako właściciel dużej grupy kapitałowej i założyciel fundacji rodzinnej, widzę ogromną wartość w tym narzędziu – szczególnie dla przedsiębiorców, którzy, tak jak ja, budowali firmę w tym kraju, budowali ją z rodziną i z myślą o rodzinie.

Fundacja rodzinna pozwala zabezpieczyć ciągłość biznesu, uporządkować sprawy sukcesyjne i uniknąć podziałów, które mogłyby osłabić firmę. To narzędzie, którego brakowało w polskim systemie. Postanowiłem założyć fundację rodzinną, gdyż w moim przypadku była to naturalna decyzja – chciałem, by to, co budowaliśmy razem z rodziną przez lata, służyło kolejnym pokoleniom. Dużym minusem tej ustawy są ciągłe zapowiedzi jej zmian – biznes potrzebuje stabilności, szczególnie w przypadku długoterminowych rozwiązań, które z definicji mają trwać na pokolenia. W krajach, gdzie fundacje rodzinne funkcjonują od lat, prawo jest stabilne i przewidywalne. U nas też potrzeba refleksji i odpowiedzialności ustawodawczej – bo zaufanie buduje się latami, a stracić je można bardzo szybko.

**Stanisław Han,
Założyciel i Właściciel PPF Hasco-Lek S.A.**

Finanse i aktywa fundacji rodzinnych

BUSINESS INSIDER Polska

TOMCZYKOWSKI
TOMCZYKOWSKA

| Bank Pekao

43,82 ^{*} proc.
do tylu fundacji
wniesiono aktywa

56,18 proc.
tylu fundacji
nie posiada aktywów

21 z 408
spółek notowanych na giełdzie
ma w akcjonariacie fundację lub
fundację rodzinne, przy czym
na giełdzie notowanych jest 166
spółek rodzinnych**

Fundacje rodzinne coraz częściej zaznaczają swoją obecność na rynku kapitałowym.

*Obecnie są już akcjonariuszami – posiadającymi
bezpośrednio lub pośrednio co najmniej 5 proc.
ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu
– w 21 spółkach notowanych na Głównym Rynku
GPW. To wyraźny sygnał, że fundatorzy zaczynają
postrzegać fundacje rodzinne jako trwałe narzędzie
do zabezpieczenia i sukcesji kluczowych aktywów –
takich jak akcje spółek publicznych.*

Michał Boryczka,
Radca Prawny w kancelarii Tomczykowski Tomczykowska

* Dane o 591 fundacjach pozyskane z jawnego źródła tj. Krajowego Rejestru Sądowego.

** w akcjonariacie są pokazywane fundacje, które mają – bezpośrednio lub pośrednio lub jako strony porozumienia, więcej niż 5 proc. akcji. Do spółek rodzinnych GPW kwalifikuje te, w których osoba, która założyła lub przejęła firmę, wraz z jej krewnymi i zstępnymi posiadają co najmniej 25 proc. głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy.

Fundacje rodzinne coraz częściej służą do budowania grup kapitałowych i struktur holdingowych.

*Dzieje się tak wtedy, gdy fundator przekazuje do fundacji udziały lub akcje swoich spółek. W takiej sytuacji fundacja może zarządzać tymi firmami jako holding – wyznaczać kierunki rozwoju i podejmować kluczowe decyzje biznesowe. Bank, analizując daną fundację, sprawdza, czy fundator ma realną kontrolę nad jej działaniami. To istotne m.in. w kontekście przepisów ustawy o ofercie publicznej, które wskazują, kiedy fundator może być uznany za podmiot dominujący. **Każde nabycie akcji przez fundację musi być dokładnie przeanalizowane** – szczególnie pod kątem tego, czy przejmuje ona kontrolę nad spółką oraz czy zachodzą warunki pozwalające uniknąć obowiązku ogłoszenia wezwania do sprzedaży akcji.*

Agnieszka Dziewicka,
Senior Family Officer w Banku Pekao S.A.

Przykład:

Fundator przeniósł do fundacji akcje spółki giełdowej, co również dało fundacji ponad 50 proc. głosów. Statut przewiduje, że fundator i dwie inne osoby są beneficjentami fundacji. Fundator ma jednak trzy głosy, a pozostali po jednym – czyli zachowuje większość.

Wniosek:

Ponieważ fundator kontroluje decyzje w fundacji, jest uznawany za podmiot dominujący. W takiej sytuacji transakcja uznawana jest za wewnątrzgrupową.

Oznacza to, że nawet jeśli fundacja przejmuje kontrolę nad spółką giełdową, nie trzeba ogłaszać obowiązkowego wezwania do sprzedaży akcji. To możliwe dzięki wyjątkom przewidzianym w ustawie o ofercie publicznej.

Fundacja rodzinna i efektywność podatkowa grupy kapitałowej / rodzinnej. Dlaczego warto?

Fundacja może znacząco zwiększyć efektywność podatkową w ramach grupy rodzinnej lub kapitałowej. Po pierwsze - udzielanie pożyczek beneficjentom oraz spółkom powiązanym może stanowić korzystną formę finansowania zarówno z perspektywy fundacji rodzinnej, jak również pożyczkobiorców. Główne korzyści to brak podatku po stronie fundacji od odsetek, prowizji, wynagrodzeń lub innych opłat zastrzeżonych w umowie pożyczki. Dodatkowo odsetki płacone przez spółki mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów uwzględniający tzw. cienką kapitalizację. Pożyczki udzielone przez fundację rodzinną spółce kapitałowej, w której fundacja posiada udziały albo akcje korzystają ze zwolnienia z PCC i są zwolnione z VAT. Po drugie - fundacja nie podlega opodatkowaniu CIT od dywidend i zysków kapitałowych otrzymywanych od spółek, w których posiada udziały - co pozwala na ich akumulację bez bieżącego obciążenia podatkowego.

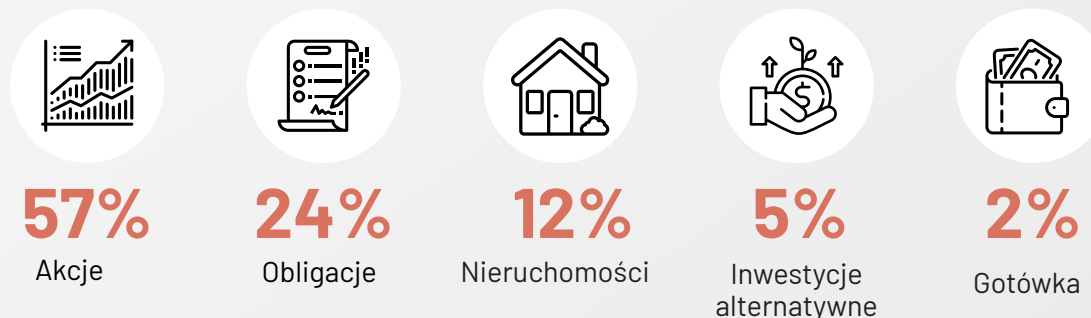
**Anna Turska-Tomczykowska, Doradca Podatkowy,
Partner Zarządzająca kancelarią Tomczykowski Tomczykowska**

W co inwestują fundacje?

Fundacje rodzinne to dziś nie tylko sposób na uporządkowanie spraw majątkowych, ale przede wszystkim narzędzie do długoterminowego zarządzania kapitałem w duchu wartości rodzinnych. W Family Office wspieramy fundatorów w tworzeniu strategii, która łączy stabilność finansową z perspektywą międzypokoleniowego rozwoju. Pokazujemy wybór rozwiązań inwestycyjnych, dostosowanych do indywidualnych potrzeb i celów fundacji – od bezpiecznego lokowania środków, po budowanie aktywnego portfela inwestycyjnego.

Hubert Królak
Dyrektor Departamentu Rozwoju Bankowości
Prywatnej w Banku Pekao S.A.

Przykładowy portfel fundacji rodzinnej w podziale na klasy aktywów

Przykładowy portfel w podziale na walutę

Źródło: dane Banku Pekao S.A.

ALOKACJA AKTYWÓW

Alokacja aktywów w fundacjach rodzinnych jest zróżnicowana i zależy od wielu czynników, takich jak wielkość fundacji, jej cele czy skłonność do ryzyka.

Fundatorzy i zarządzający coraz częściej podchodzą do budowy portfela inwestycyjnego w sposób strategiczny – myśląc nie tylko o ochronie majątku, ale także o jego pomnażaniu na przestrzeni lat. Można wyróżnić dwa podstawowe modele inwestycyjne.

Agnieszka Dziewicka,
Senior Family Officer w Banku Pekao S.A.

**W modelu klasycznym nawet
50–70 proc.
portfela stanowią akcje i obligacje**

MODEL TRADYCYJNY

zrównoważona dywersyfikacja

czyli rozłożenie inwestycji na różne klasy aktywów, żeby zminimalizować ryzyko i zwiększyć stabilność portfela,

inwestowanie długoterminowe

z myślą o przekazaniu wartości majątku kolejnym pokoleniom, często z naciskiem na utrzymanie jego realnej wartości,

łączenie celów finansowych z filantropijnymi

fundacje coraz częściej inwestują w projekty, które nie tylko przynoszą zysk, ale też mają pozytywny wpływ społeczny czy kulturalny,

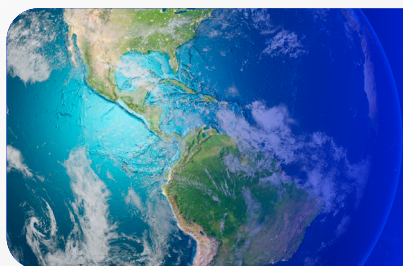
inwestowanie w nieruchomości

zarówno w formie pośredniej (poprzez fundusze inwestycyjne) i bezpośredniej (zakup lokali komercyjnych lub mieszkań na wynajem, które generują dochód pasywny i chronią majątek przed inflacją).

Model alternatywny

Private Equity i Venture Capital
– wspieranie innowacyjnych
spółek i start-upów

**inwestycje zgodne
z zasadami ESG**

**inwestycje z pasji, np. sztuka,
wino, zegarki czy klasyczne
samochody**

**aktywa oparte
na blockchainie**

Młodsze pokolenie sukcesorów nie tylko przejmuje majątek, ale też wprowadza nową jakość – ich podejście do inwestowania coraz częściej opiera się na wartościach, takich jak odpowiedzialność społeczna czy zrównoważony rozwój.

Inwestycje ESG stają się dla nich naturalnym wyborem, a nie tylko modą. Coraz większe zainteresowanie budzą też inicjatywy z pogranicza filantropii i inwestycji np. tzw. filantropia wysokiego ryzyka, która łączy cele społeczne z efektywnym zarządzaniem kapitałem.

Hubert Królak,
Dyrektor Departamentu Rozwoju Bankowości
Prywatnej w Banku Pekao S.A.

Wnoszenie aktywów do fundacji – konsekwencje podatkowe dla fundatora

Aktywa	Podatek PIT	Podatek VAT	Uwagi
Majątek (inny niż nieruchomości) wykorzystywany w działalności gospodarczej	Brak	Możliwy podatek, w zależności od rodzaju i wartości majątku oraz statusu VAT fundatora	
Wniesienie nieruchomości wykorzystywanej w działalności gospodarczej	Brak	W zależności od rodzaju nieruchomości – zwolnienie z VAT + obowiązek korekty VAT naliczonego lub opodatkowanie VAT + brak korekty podatku naliczonego	
Środki pieniężne zarówno w złotych, jak i w walutach obcych	Brak	Brak	
Nieruchomości prywatne (domy, mieszkania)	Brak	Brak, ale przy kilku nieruchomościach zalecana interpretacja podatkowa	Korzystanie przez fundatora lub beneficjentów z nieruchomości wniesionych do fundacji stanowi świadczenie na rzecz osób korzystających i jest opodatkowane
Ruchomości – np. dzieła sztuki, pojazdy, biżuteria	Brak	Brak, jeśli nabyte prywatnie	
Udziały, akcje, papiery wartościowe – np. w spółkach z o.o., akcyjnych, obligacje	Brak	Brak	UWAGA spółki zagraniczne – po wniesieniu udziałów/akcji – możliwość poboru podatku u źródła bez możliwości odliczenia
Wierzytelności	Brak	Brak	Potencjalnie problemy na etapie spłaty pożyczki, niejedolite orzecznictwo sądów administracyjnych

Finansowanie fundacji rodzinnych

Najstarsza polska fundacja rodzinna ma góra dwa lata! Gdyby była zwykłą firmą, to przez brak historii kredytowej i danych finansowych, jej wniosek o kredyt nie zostałby pozytywnie rozpatrzony.

Fundacja rodzinna to jednak nie jest zwykła firma. Powinna być traktowana jak pełnoprawny partner gospodarczy. Dlatego każde finansowanie fundacji rodzinnej traktujemy indywidualnie – nie ma jednej uniwersalnej ścieżki ani sztywnego schematu postępowania. Kluczowe znaczenie mają dla nas takie aspekty jak cel finansowania, struktura majątku czy powiązania właścicielskie. Dzięki elastycznemu podejściu możemy skutecznie wspierać fundacje rodzinne w podejmowaniu strategicznych decyzji – niezależnie od tego, czy dotyczą one zakupu nieruchomości, reorganizacji grupy kapitałowej, czy inwestycji w rozwój nowych przedsięwzięć. Rozumiemy, że każda fundacja to inna historia, inna wizja i inne potrzeby – dlatego stawiamy na rozwiązania dopasowane, a nie gotowe formuły.

**Agnieszka Dziewicka,
Senior Family Officer w Banku Pekao S.A.**

Wymagane dokumenty do nawiązania relacji z bankiem

1. Dla fundacji rodzinnej w organizacji:

- ✓ akt założycielski i statut fundacji rodzinnej,
- ✓ lista beneficjentów i dokumenty ustanawiające organy fundacji (jeśli nie są zawarte w akcie założycielskim),
- ✓ REGON i NIP.

2. Dla fundacji rodzinnej po wpisie do rejestru, dodatkowo:

- ✓ odpis postanowienia sądu o wpisie do Rejestru Fundacji Rodzinnych lub aktualny odpis z RFR, jeśli postanowienie ma więcej niż trzy miesiące,
- ✓ odpis z Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych (CRBR).

Trzy filary kredytowania

- jasno określony cel finansowania
- realne źródło spłaty
- odpowiednie zabezpieczenie transakcji

Wymienione trzy filary finansowania to fundament, który pozwala ocenić wykonalność i zasadność danego projektu. Dużą wagę przykładamy jednak także do analizy statutu fundacji rodzinnej, który precyzyjnie określa cele fundacji, rolę fundatora oraz uprawnienia poszczególnych beneficjentów, zwłaszcza tych zasiadających w zgromadzeniu beneficjentów. Statut bowiem wpływa na sposób funkcjonowania fundacji oraz na możliwości jej finansowania. **Warto również zaznaczyć, że proces kredytowy może zostać zainicjowany już na etapie fundacji rodzinnej w organizacji.** Samo uruchomienie finansowania możliwe jest jednak dopiero po jej formalnym zarejestrowaniu w Rejestrze Fundacji Rodzinnych. Takie podejście pozwala rodzinom biznesowym przygotować się do pozyskania środków wcześniej, zachowując jednocześnie zgodność z przepisami prawa.

Agnieszka Dziewicka,
Senior Family Officer w Banku Pekao S.A.

Podatki w fundacji rodzinnej

BUSINESS INSIDER Polska

TOMCZYKOWSKI
TOMCZYKOWSKA

| Bank Pekao

Trendy w kontaktach z fiskusem. Interpretacje

465

interpretacji podatkowych wydano w sprawie fundacji rodzinnych do 30 kwietnia 2025 r. Ich liczba rośnie z miesiąca na miesiąc

319

interpretacji zostało wydanych w rekordowym 2024 r. W 2025 r. dostrzegalny jest spadek, do końca kwietnia wydano **34 rozstrzygnięcia**

268

najwięcej wniosków dotyczyło zakresu dozwolonej działalności gospodarczej fundacji (ok. 58 proc.). W dalszej kolejności sytuują się pytania o skutki podatkowe wnoszenia do fundacji mienia i różnego rodzaju wypłat do beneficjentów (w obu przypadkach ok. 90, czyli blisko 20 proc.). Pozostałe zagadnienia mają charakter niszowy

Liczba wydanych interpretacji z podziałem na podatki

Rok / podatek	CIT	CIT/PIT	PCC	PIT	PSD*	VAT
2023	69			28		14
2024	181	1	1	100	5	32
2025	18		1	7		8
Suma końcowa	268	1	2	135	5	54

*Podatek od sprzedaży detalicznej

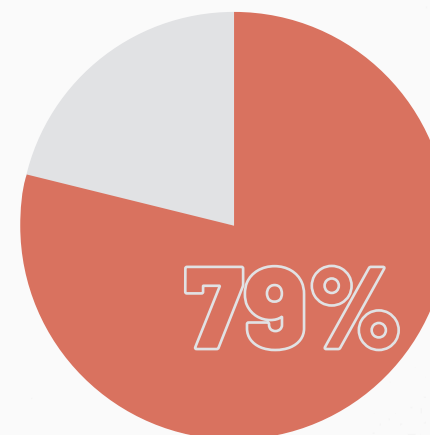

Duża liczba interpretacji pokazuje przede wszystkim, że regulacje podatkowe dotyczące fundacji rodzinnych mają bardzo ramowy charakter, a ich zastosowanie do różnych biznesowych przypadków nie jest często możliwe bez wyjaśnienia ze strony organów podatkowych.

Z drugiej strony, coraz trudniej otrzymać interpretację podatkową dla fundacji. Regularną już obecnie praktyką jest odmowa wydawania rozstrzygnięć przez dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej, z uwagi na prawdopodobieństwo unikania opodatkowania. Jest to niepokojąca tendencja, patrząc na to, że większość odmów dotyczyła dość typowych sytuacji biznesowych, a sądy najczęściej podtrzymują takie postanowienia. Zaskarżono 16 odmów, a tylko w pięciu przypadkach wyroki WSA nakazywały wydanie interpretacji.

**Jacek Wojtach,
Doradca Podatkowy w kancelarii Tomczykowski Tomczykowska**

Rozstrzygnięcie/rok	2023	2024	2025
CIT	69	181	18
Częściowo prawidłowe	8	14	1
Nieprawidłowe	33	32	7
Prawidłowe	28	135	10
CIT/PIT		1	
Częściowo prawidłowe		1	
PCC		1	1
Prawidłowe		1	1
PIT	28	100	7
Częściowo prawidłowe		8	
Nieprawidłowe	4	16	1
Prawidłowe	24	76	6
PSD		5	
Prawidłowe		5	
VAT	14	32	8
Częściowo prawidłowe	1	3	1
Nieprawidłowe	1	4	
Prawidłowe	12	25	7

367 w tylu interpretacjach fiskus uznał, że pogląd prezentowany we wniosku jest prawidłowy lub częściowo prawidłowy. To ok. 79 proc. wszystkich wniosków. 98 wniosków fiskus uznał za nieprawidłowe, w tym aż 72 dotyczy CIT.

Sądy stopują zapędy fiskusa

Stanowisko dyrektora KIS w interpretacjach podatkowych dotyczących kwestii nieuregulowanych wprost przepisami okazuje się wyraźnie profiskalne. Na szczęście fundacje rodzinne coraz częściej mogą liczyć na wsparcie sądów. Pod koniec kwietnia 2024 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gdańsku wydał istotny wyrok w sprawie najmu krótkoterminowego, uznając, że stanowi on jeden z rodzajów „najmu” wymienionych w przepisach. Tym samym fundacje rodzinne mogą prowadzić działalność w tym zakresie.

Pod koniec 2024 r. ten sam sąd wskazał również, że nie każda sprzedaż dokonywana przez fundację rodzinną podlega opodatkowaniu VAT. WSA orzekł, że fundacja, dokonując incydentalnych transakcji w ramach zarządzania własnym majątkiem, nie występuje w roli podatnika VAT. Sprawa dotyczyła sprzedaży kolekcji zegarków i samochodów, jednak wnioski wynikające z orzeczenia można odnieść także do innych składników majątku, np. nieruchomości czy jachtów.

Warto dodać, że żaden ze sporów nie został jak dotąd merytorycznie rozstrzygnięty przez Naczelny Sąd Administracyjny. Choć NSA wydał dwa wyroki w sprawie fundacji rodzinnych, to uchylały one orzeczenia WSA wyłącznie z przyczyn proceduralnych.

Jacek Wojtach,
Doradca Podatkowy w kancelarii
Tomczykowski Tomczykowska

Działalność filantropijna z podatkiem?

Są jednak takie decyzje i wyroki sądów, które godzą w poczucie sprawiedliwości. Szczególnie chodzi o wyrok Wojewódzkiego Sąd Administracyjny w Warszawie, który zapadł kilka dni przed 33. Finałem Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Wynika z niego, że gdyby fundacja rodzinna chciała wpłacić na WOŚP darowiznę, musiałaby ją opodatkować. Jeśli fundacja rodzinna chce pomagać, musi się dzielić z fiskusem. Tak nie powinno być. Dlaczego?

Firmy rodzinne od lat aktywnie wspierają działalność filantropijną i chcą kontynuować tę tradycję w ramach fundacji rodzinnych, łącząc troskę o dobro wspólne z dbałością o trwałość i rozwój majątku. Odpowiednie ukształtowanie statutu pozwala przy tym łączyć cele prywatne z zaangażowaniem społecznym. Ustawodawca wprost przewidział możliwość wspierania działań dobroczynnych przez ustanowienie organizacji pożytku publicznego beneficjentami fundacji. Fundacja powinna mieć możliwość przekazywania darowizn również jednorazowo, bez nadawania obdarowanym statusu beneficjenta. Okazuje się, że nie

jest to zagadnienie oczywiste. Zdaniem WSA w Warszawie darowizna dla organizacji spoza listy beneficjentów podlega opodatkowaniu 15 proc. CIT (wyrok nieprawomocny z 16 stycznia 2025 r., sygn. III SA/Wa 2562/24). To pierwszy wyrok w tej sprawie, ale mamy nadzieję, że ostatni potwierdzający stanowisko dyrektora KIS. Kontynuowanie takiej wykładni przez organy podatkowe rodzi bowiem ryzyko zniechęcenia fundacji rodzinnych do prowadzenia działalności charytatywnej.

**Monika Grobelska,
Doradca Podatkowy w kancelarii
Tomczykowski Tomczykowska**

Trendy w kontaktach z fiskusem

Z danych Ministerstwa Finansów wynika, że w latach 2023–2024 organy KAS nie przeprowadzały kontroli wobec fundacji rodzinnych, także tych w organizacji. W praktyce oznacza to, że jak dotąd fundacje rodzinne nie znalazły się w centrum zainteresowania organów kontrolnych.

Za to nie obyło się bez czynności sprawdzających. W 2023 r. było ich cztery, w 2024 r. aż 174, czyli o 4250 proc. więcej. To lawinowy wzrost, mimo że fundacje rodzinne co do zasady nie prowadzą działalności gospodarczej. Związany jest on prawdopodobnie ze wzrostem ilości rejestrowanych fundacji. Czynności sprawdzające zwykle zmierzają do weryfikacji bieżących rozliczeń lub poprawności wniosków o rejestrację podatnika. Mają charakter mniej formalny – może to być np. telefon z urzędu skarbowego – i dotyczą bieżącego funkcjonowania fundacji np. pojedynczej transakcji. Jeśli urzędnik otrzyma

satysfakcjonujące wyjaśnienie, sprawa zostaje zamknięta. Skoro bardziej formalne kontrole podatkowe i celnoskarbowe nie były wszczynane, to wnioski z czynności sprawdzających musiały być prawidłowe. W przypadku fundacji rodzinnych należy obawiać się działań w kierunku oceny prawidłowości wykorzystania tej formy prawnej przez fundatorów w kontekście klauzuli obejścia prawa – co nie jest weryfikowane w toku czynności sprawdzających tylko kontroli. Na obecnym etapie obserwujemy pierwsze tego typu kontrole, o czym szerzej w komentarzu na stronie nr 33.

**Agnieszka Ławnicka,
Radca Prawny i Doradca Podatkowy
w kancelarii Tomczykowski Tomczykowska**

0

fiskus nie przeprowadził dotychczas ani jednej kontroli w fundacji rodzinnej ani w podmiotach powiązanych, nie zablokował ani jednego rachunku

178

tyle czynności sprawdzających wykonał fiskus wobec fundacji rodzinnych

666 804 zł

tyle wynosiła suma niezapłaconych podatków w 2024r., z powodu których wszczęto czynności sprawdzające

Szef Krajowej Administracji Skarbowej wydał dotąd sześć opinii zabezpieczających (z czego trzy nie są jeszcze opublikowane, w tym jedna uzyskana przez naszą kancelarię) i cztery razy odmówił ich wydania w sprawach fundacji rodzinnych.

Analiza ich jasno pokazuje pewien schemat.

Wydane opinie dotyczyły klasycznych modeli sukcesyjnych – gdy fundacja służyła zabezpieczeniu rodziny, w tym dzieci, także niepełnosprawnych oraz inwestycjom bezpośrednio wspierającym jej stabilność. Szef KAS podkreślał wtedy brak sztuczności i realny cel ekonomiczny, zgodny z ideą fundacji.

W przypadkach odmów powtarzał się inny schemat. Szef KAS wskazywał, że fundacja była planowana głównie jako pośrednik do sprzedaży majątku z korzystniejszym opodatkowaniem. Szef KAS podkreślał, że taka konstrukcja nie spełniała celu sukcesyjnego, a działania nosiły znamiona sztuczności.

To potwierdza, że jeśli fundacja rodzinna służy temu, do czego została stworzona – sukcesji i ochronie majątku, to szef KAS nie dopatruje się unikania opodatkowania. W innych przypadkach – instrumentalnego wykorzystania fundacji rodzinnej – ryzyko otrzymania odmowy opinii zabezpieczającej jest realne. Takie postępowanie Szefa KAS wydaje się oczywiste i przewidywalne.

**Adam Trawiński,
Doradca Podatkowy w kancelarii
Tomczykowski Tomczykowska**

10 tyle wniosków o opinię zabezpieczającą jest w toku

6 tyle wydano opinii zabezpieczających

4 w tylu przypadkach szef KAS odmówił wydania opinii zabezpieczającej

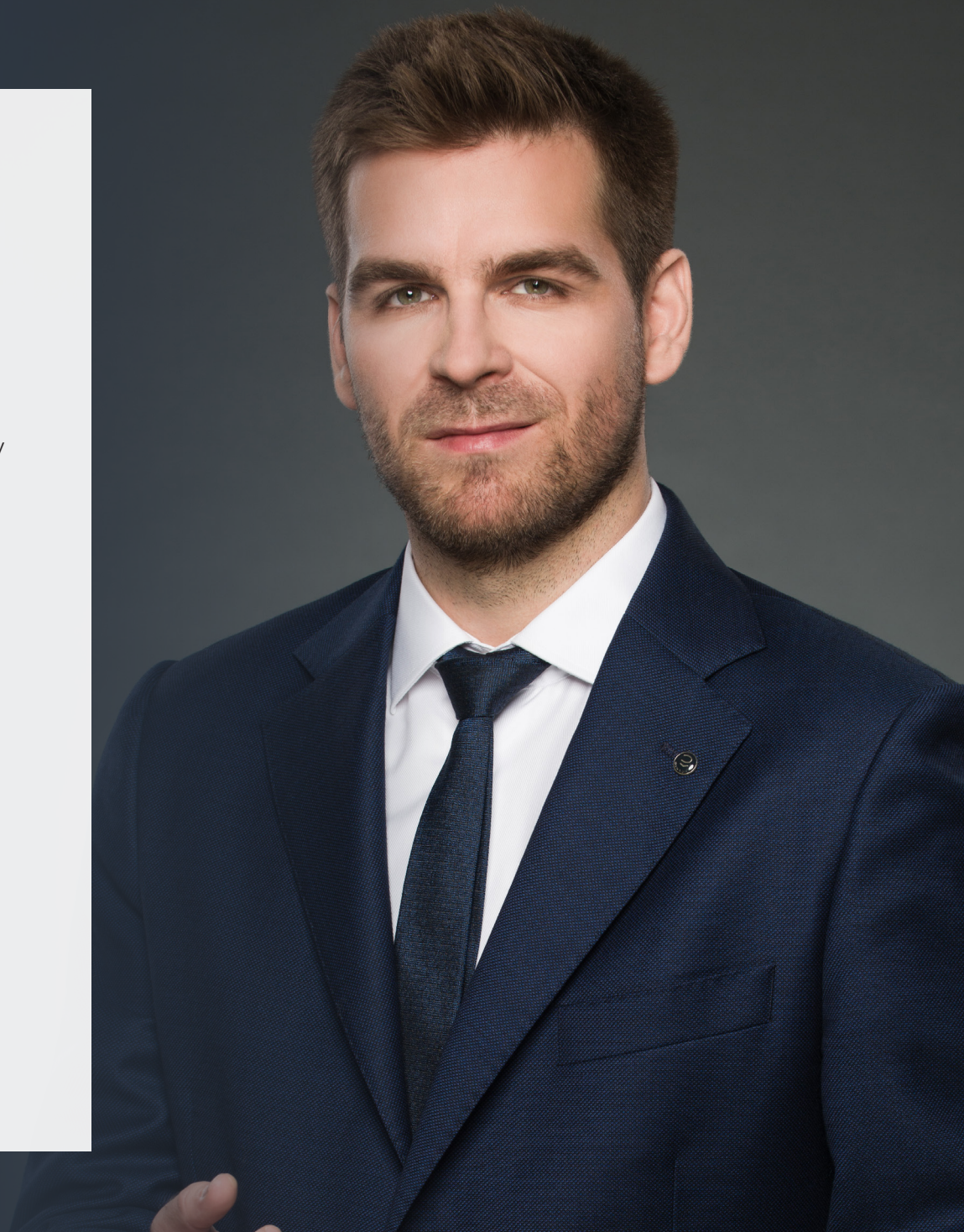
Dyrektor KIS i sądy administracyjne uznają, że fundacja rodzinna inwestująca w kryptowaluty prowadzi działalność gospodarczą.

Po pierwsze – według ich interpretacji, kryptowaluty są wnoszone wyłącznie z zamiarem późniejszej sprzedaży. Po drugie – nie są traktowane jako prawa o charakterze zbliżonym do instrumentów pochodnych, więc nie korzystają ze zwolnień podatkowych. Nie zmienia tego nawet fakt, że wartość niektórych tokenów opiera się na innych kryptowalutach, co zbliża je funkcjonalnie do instrumentów pochodnych. Po trzecie – nawet bierne posiadanie kryptowalut uznawane jest za formę działalności gospodarczej, i to tej niedozwolonej. W rezultacie każda sprzedaż czy nagroda za staking oznacza dla fundacji 25-procentowy CIT.

Konserwatywne podejście organów podatkowych i sądów skutecznie zniechęca do bezpośrednich inwestycji w cyfrowe aktywa – a przecież stają się one coraz powszechniejszym instrumentem dywersyfikacji majątku. I czy chcemy tego czy nie – znakiem naszych czasów.

Czy fundacja może tego uniknąć? Tak, inwestując chociażby przez ETF-y oparte na bitcoinie lub innych kryptowalutach. Certyfikaty takich funduszy są instrumentami finansowymi, więc zarówno ich sprzedaż, jak i bieżące przychody nie podlegają opodatkowaniu. Fundacja zachowuje neutralność podatkową, a beneficjenci korzystają ze wzrostu wartości aktywów, bez ryzyka 25-procentowego CIT.

**Jędrzej Figurski,
Radca Prawny w kancelarii Tomczykowski Tomczykowska**

Fundacje rodzinne a CRBR

CRBR to rejestr gromadzący dane o beneficjentach rzeczywistych m.in. fundacji rodzinnych. W 2024 r., czyli pierwszym pełnym roku obowiązywania przepisów o fundacji rodzinnej:

- nie wszczęto żadnego postępowania wyjaśniającego wobec fundacji w celu wyjaśnienia, czy informacje zgłoszone do CRBR są prawidłowe i aktualne;
- nie nałożono żadnych kar pieniężnych na fundacje rodzinne w trybie ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu za niedopełnienie obowiązku zgłoszenia lub aktualizacji informacji do CRBR w terminie lub podanie informacji niezgodnych ze stanem faktycznym.

Dane za okres od 1 stycznia do 31 marca 2025 r. również nie są imponujące, aczkolwiek pokazują, że rok 2025 przyniósł pierwsze weryfikacje zgłoszeń fundacji rodzinnych do CRBR.

W tym czasie wszczęto dwa postępowania wyjaśniające z powodu braku wpisu w CRBR. Oba postępowania zakończyły się nałożeniem kary pieniężnej. Łączna kwota nałożonych kar na fundacje rodzinne wyniosła 1 tys. złotych.

Z powyższego wynika, że kary pieniężne – choć potencjalnie dotkliwe – w rzeczywistości nie są orzekane w imponujących rozmiarach. Przypomnijmy, że kara pieniężna może wynosić nawet do 1 mln zł. Wszystkie postępowania dotyczyły braku zgłoszenia fundacji rodzinnej do CRBR w ogóle. Postępowania za brak aktualizacji danych czy zgłoszenia niezgodne ze stanem faktycznym na ten moment nie występują. Wynika to zapewne z łatwiejszej wykrywalności samego braku zgłoszenia niż niezgodności w już ujawnionych danych.

2

tylko tyle postanowień wyjaśniających wszczęto na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy z powodu... braku wpisu do Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych (CRBR)

Piotr Stępień, Radca Prawny w kancelarii Tomczykowski Tomczykowska

Kontrole w fundacjach rodzinnych

Informacje udostępnione nam przez Ministerstwo Finansów w kwietniu 2025 r. nie wskazywały na wszczynanie kontroli i postępowań podatkowych wobec fundacji rodzinnych i podmiotów z nimi powiązanych. Oznacza to, że jak dotąd fundacje rodzinne nie budziły szczególnego zainteresowania fiskusa. Jednak okazuje się, że organy KAS identyfikują potencjalnie transakcyjne wykorzystanie fundacji rodzinnych, służące obejściu prawa podatkowego.

Z odpowiedzi Ministerstwa Finansów na interpelację poselską nr 5254 w sprawie fundacji rodzinnych (znak: DD6.054.14.2024) wynika, że na koniec października 2024 r. wobec fundatorów toczyło się jedno postępowanie w zakresie klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania (GAAR), a dwa kolejne przypadki były przedmiotem analizy organów. Z powyższego płynie jeden wniosek – chociaż fundacje rodzinne nie są wprost na celowniku organów podatkowych, KAS dostrzega ryzyko niewłaściwego ich wykorzystywania i przy identyfikacji takich przypadków, nie zawaha się wszcząć kontroli. Z jednej strony można uznać, że trzy postępowania – to bardzo mało. Trzeba jednak mieć na uwadze, że nie o ilość postępowań tu chodzi. Jak bowiem wskazało Ministerstwo „we wskazanych powyżej trzech przypadkach można ocenić, po etapie analizy, przy wykorzystaniu ogólnie

dostępnych danych, że szacunkowa wartość zidentyfikowanych korzyści podatkowych, osiągniętych w związku z instrumentalnym wykorzystaniem fundacji rodzinnej, wyraża się dla każdego z nich liczbą dziewięciocyfrową”.

Dlatego tak ważne jest, aby zapobiegać a nie leczyć. Fundacje rodzinne powinny służyć celom sukcesyjnym; do tego niezbędny jest przemyślany statut: fundacyjny, a nie korporacyjny. Jeśli już dochodzi do zbywania mienia – co oczywiście nie jest zabronione – powinno być ono właściwie uzasadnione i udokumentowane, aby nie narażać ani fundacji, ani fundatorów na niepotrzebne ryzyka i spory. Piszemy o tym także w komentarzu na stronie 31 w sprawie wydawania opinii zabezpieczających.

**Agnieszka Ławnicka,
Radca Prawny i Doradca Podatkowy
w kancelarii Tomczykowski Tomczykowska**

IV **Prawo w fundacji rodzinnej**

BUSINESS INSIDER Polska

TOMCZYKOWSKI
TOMCZYKOWSKA

| Bank Pekao

Między pokoleniami – między wartością a odpowiedzialnością

Decyzja o założeniu fundacji rodzinnej była naturalnym krokiem w rozwoju naszego biznesu.

Od samego początku myślałem o firmie długofalowo – nie tylko jako „tworze operacyjnym”, ale jako wartości, którą należy chronić i przekazać kolejnym pokoleniom. Fundacja daje narzędzia, które porządkują kwestie sukcesji, zapewnia stabilność właścicielską i pozwala jasno oddzielić sferę zarządzania i związanych z nim ryzyk od majątku. Dlatego widzę w niej mechanizm wspierający trwałość firmy – niezależnie od zmieniających

się okoliczności czy indywidualnych ambicji członków rodziny. W polskich realiach to rozwiązanie było potrzebne – długo czekaliśmy na przepisy, które pozwolą budować majątek i wartości w perspektywie międzypokoleniowej. Oczywiście, pewne aspekty prawne nadal wymagają dopracowania, ale sam kierunek jest właściwy i odpowiada na wyzwania, przed którymi stoją polscy przedsiębiorcy myślący o przyszłości. Z czasem dostrzegam też, jak ważną rolę fundacja odgrywa w budowaniu zaufania oraz określaniu zasad współpracy. To nie tylko konstrukcja prawna, ale też wyraz naszej odpowiedzialności wobec przyszłych pokoleń.

**Kazimierz Herba,
Założyciel Neuca S.A.**

Planowane zmiany podatkowe

W 2024 r. co jakiś czas pojawiały się zapowiedzi Ministerstwa Finansów o rychłej modyfikacji przepisów podatkowych dotyczących fundacji. Miałyby to być odpowiedź na pojawiające się próby wykorzystywania fundacji rodzinnych w

celach transakcyjnych, tj. do sprzedaży firm rodzinnych, a nie do ich „trzymania” przez pokolenia. Ostatecznie, propozycje zmian prawdopodobnie zostaną ogłoszone w czerwcu 2025 r.

Planowane zmiany będą najprawdopodobniej dotyczyć takich obszarów:

Sprzedaż mienia przez fundację

Chodzi o uzależnienie zwolnienia w CIT od upływu określonego czasu pomiędzy nabyciem przez fundację mienia (akcji, udziałów, nieruchomości etc.), a jego zbyciem. Prawdopodobnie będą to trzy lata; przy czym zasada ta może nie dotyczyć zbywania przez fundację akcji i obligacji w spółkach publicznych niepowiązanych kapitałowo bądź osobowo z fundacją, fundatorami bądź beneficjentami. Tu nie byłoby kryterium czasowego, ponieważ fundacje rodzinne powinny móc swobodnie dywersyfikować swoje aktywa.

Najem krótkoterminowy

Tu chodzi o wyłączenie z zakresu zwolnienia w CIT przychodów fundacji z tytułu krótkoterminowego najmu (prawdopodobne kryterium czasowe najmu to sześć bądź 12 miesięcy).

Dochody z zagranicy i spółki osobowe

Wszystko wskazuje, że fundacje rodzinne zostaną objęte przepisami o tzw. CFC (zagranicznych jednostkach kontrolowanych), a także – podatkiem od dochodów z uczestnictwa w podmiotach transparentnych podatkowo, np. spółkach osobowych, które nie są podatnikami.

Paweł Tomczykowski,
Doradca Podatkowy, Partner Zarządzający
kancelarią Tomczykowski Tomczykowska

Postulowane zmiany

W pierwszej edycji raportu w 2024 r., sformułowaliśmy osiem postulatów zmian ważnych dla rozwoju fundacji rodzinnych. Zrealizowany został jeden z nich. Chodzi o korzystne opodatkowanie świadczeń wypłacanych przez fundacje zakładane przez małżeństwa. Pozostałe wciąż czekają na reakcję ustawodawcy.

Ustawa o fundacji rodzinnej nakłada na Radę Ministrów obowiązek dokonania po trzech latach, a więc w 2026 r., przeglądu przepisów i zaprezentowania Sejmowi i Senatowi jego efektów wraz z propozycjami zmian. My zrobiliśmy to już rok temu. I konsekwentnie podtrzymujemy nasze postulaty. Oto one->

Postulat 1.

Przepis mówiący, że rodzeństwo, które jako fundatorzy wnosi mienie do fundacji, nie jest traktowane gorzej niż małżeństwo albo rodzice z dziećmi.

Postulat 2.

Wprowadzenie „ulgi repolonizacyjnej”.

Postulat 3.

Usunięcie przepisu o podatku od przychodów z budynków.

Postulat 4.

Wprowadzenie możliwości pełnienia funkcji organu przez osoby prawne.

Postulat 5.

Możliwość składania wniosków o rejestrację fundacji online i cyfryzacja rejestru.

Postulat 6.

Zasada „jednego okienka” powinna obowiązywać również dla fundacji rodzinnych.

Postulat 7.

Doprecyzowanie katalogu dozwolonej działalności gospodarczej.

O tym się milczy. Odpowiedzialność zarządu

Zarządzanie fundacją rodzinną to przede wszystkim odpowiedzialność i szczególne zadania. Odpowiedzialność za realizację zaplanowanej przez fundatora sukcesji oraz celów statutowych fundacji (często osobistych, o niestandardowym charakterze).

Zarząd fundacji prowadzi sprawy fundacji – organizacyjne i dotyczące rodzinnego biznesu. Kierowanie fundacją to zatem zarządzanie zgromadzonym przez lata majątkiem rodzinnym. To w końcu odpowiedzialność za realizację świadczeń na rzecz beneficjentów i weryfikację przesłanek ich otrzymania. Członek zarządu odpowiada bowiem za zwrot świadczenia spełnionego na rzecz beneficjenta niezgodnie z przepisami lub statutem.

W przypadku zawinionych działań lub zaniechań sprzecznych z prawem lub statutem, członek zarządu odpowiada też wobec fundacji za wyrządzoną szkodę. Korzysta jednak z ochrony business judgement rule. Odmienne do spółki z o.o., członkowie zarządu fundacji nie odpowiadają wobec wierzycieli fundacji za jej zobowiązania, gdy egzekucja z majątku fundacji okaże się bezskuteczna. Menadżerowie powinni jednak pamiętać, iż mogą odpowiadać karnie za działania na szkodę fundacji lub jej wierzycieli, jak też za zaległości podatkowe fundacji.

Piotr Stępień,
Radca Prawny w kancelarii Tomczykowski Tomczykowska

Zarząd a odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe

Fundacja rodzinna jest osobą prawną, a więc samodzielnie odpowiada za swoje obowiązki podatkowe jako podatnik i płatnik. W praktyce jednak działa przez członków zarządu – osoby fizyczne, które mogą ponosić odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe fundacji.

Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe fundacji ma charakter osobisty (obejmuje cały majątek członka zarządu), solidarny (wszyscy członkowie zarządu odpowiadają wspólnie i każdy z nich z osobna), a także subsydiarny – powstaje dopiero, gdy egzekucja wobec fundacji okaże się nieskuteczna. **Odpowiedzialność ta nie jest automatyczna** – wymaga przeprowadzenia postępowania i wydania decyzji przez organ podatkowy. Co istotne, członek zarządu może się od niej uwolnić, np. wskazując majątek pozwalający zaspokoić wierzyciela lub składając w odpowiednim czasie wniosek o ogłoszenie upadłości. Odpowiedzialność ta nie jest też bezterminowa – po upływie pięciu lat od końca roku, w którym powstała zaległość, decyzja nie może już zostać wydana.

Odpowiedzialność członków zarządu fundacji rodzinnej **dotyczy przede wszystkim zaległości podatkowych** powstałych w czasie pełnienia przez nich funkcji. Obejmuje to m.in.: niezapłacone w terminie podatki i zaliczki, nienależne lub zawyżone nadpłaty i zwroty podatku (także wynikające z uchylonych lub zmienionych decyzji), niezwrócone w terminie zaliczki VAT oraz należne od nich odsetki. Odpowiedzialność obejmuje również uboczne należności, takie jak odsetki za zwłokę oraz koszty egzekucyjne. Zakres ten dotyczy tylko zobowiązań, których termin płatności przypadał w okresie sprawowania funkcji przez danego członka zarządu.

Agnieszka Ławnicka,
Radca Prawny i Doradca Podatkowy w kancelarii Tomczykowski Tomczykowska

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów może zaskoczyć fundację

Co do zasady fundacja rodzinna nie jest przedsiębiorcą, ale do czasu. Sytuacja się zmienia, gdy wykona pierwszą czynność gospodarczą, np. dokona pierwszej transakcji. Wtedy może mieć do czynienia z Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Znane są nam decyzje, w których Prezes UOKiK uznał, że fundacja rodzinna – zarówno na etapie organizacji, jak i już zarejestrowana – nie jest przedsiębiorcą, pomimo wskazania w statucie możliwości prowadzenia działalności gospodarczej, podjęcia przez jej organy uchwał o prowadzeniu takiej działalności oraz zgłoszenia tego faktu do rejestru fundacji rodzinnych. To jednak zbyt mało, by uznać, iż fundacja wykonuje działalność gospodarczą. Kluczowe znaczenie ma faktyczne rozpoczęcie wykonywania działalności gospodarczej. Moment ten Prezes UOKiK wiąże z dokonaniem pierwszej czynności w ramach działalności gospodarczej fundacji

rodzinnej. Przykładowo, jeśli fundacja ma zajmować się nabywaniem udziałów lub akcji, przedsiębiorcą stanie się dopiero z chwilą nabycia pierwszego aktywa. W praktyce oznacza to, że pierwsze nabycie nie podlega jeszcze obowiązkowi zgłoszenia zamiaru koncentracji. Status przedsiębiorcy fundacji rodzinnej zależy więc od dokonania konkretnej transakcji, a nie wyłącznie od intencji lub formalności. Może to jednak prowadzić do wątpliwości co do precyzyjnego określenia momentu jego powstania. Stanowisko to zapewne będzie w przyszłości doprecyzowywane. W jakim kierunku? Czas pokaże.

Michał Boryczka,
Radca Prawny w kancelarii Tomczykowski Tomczykowska

Fundacje zagraniczne. Czy mają jeszcze sens?

Zagraniczne fundacje prywatne zakładane były przez Polaków głównie w Liechtensteinie, na Malcie oraz w Holandii. Obecnie powstaje ich zdecydowanie mniej, a to z uwagi na niekorzystne otoczenie podatkowe takich fundacji oraz z uwagi na możliwość zakładania fundacji rodzinnych w Polsce.

Główną przeszkodą przy zakładaniu zagranicznych fundacji jest fakt traktowania ich w wielu sytuacjach jako tzw. zagraniczne jednostki kontrolowane (CFC, controlled foreign company). Niesie to ze sobą negatywne konsekwencje podatkowe, które „wymuszają” na fundatorach dwie rzeczy: stworzenie optymalnej struktury jednostek powiązanych pod względem kapitałowym i osobowym oraz stworzenie określonego modelu obrotu pieniądzem w takiej strukturze. Nie zawsze jest to możliwe. Wówczas rola zagranicznej fundacji może sprowadzać się jedynie do funkcji ochronnej i właścicielskiej, bez wykorzystywania jej do dystrybucji świadczeń na rzecz beneficjentów.

Fundacje zagraniczne są wciąż warte rozważenia, zwłaszcza przez rodziny, które nie są trwale osadzone w Polsce i nie wykluczają wyprowadzki za granicę. Najczęściej zakładane są przez zamożnych przedsiębiorców, których dzieci – przyszli sukcesorzy – studiowały za granicą i w efekcie podjęły decyzję o budowaniu swojej kariery zawodowej oraz założeniu rodziny poza Polską. Trzeba jednak podkreślić, że dla Polaków zagraniczne fundacje od wielu lat nie są już źródłem jakiegokolwiek optymalizacji podatkowej – zdecydowanie lepszy model opodatkowania oferują przepisy o polskiej fundacji rodzinnej.

Paweł Tomczykowski,
Doradca Podatkowy, Partner Zarządzający kancelarią Tomczykowski Tomczykowska

V Wyzwania i wnioski

BUSINESS INSIDER Polska

TOMCZYKOWSKI
TOMCZYKOWSKA

| Bank Pekao

Jak połączyć prawo z... rodzinnymi emocjami

Fundacja rodzinna ma zapewniać stabilną przyszłość. W praktyce jednak jej prowadzenie wiąże się z licznymi wyzwaniami, zarówno prawnymi, organizacyjnymi jak i rodzinnymi. Oto te najważniejsze, które pokazuje nasz raport, ale też te, które pojawiają się w rozmowach ekspertów z przedsiębiorcami.

Wyzwania formalno-prawne

• Długi czas rejestracji fundacji

• Niepewność podatkowa i legislacyjna

Brak jasnych wytycznych co do podatkowych skutków sprzedaży majątku (np. nieruchomości, firm), okresu karencyjnego, zasad oceny majątku przekazywanego do fundacji, brak jednolitych interpretacji podatkowych, zapowiedzi zmian powodują niepewność i zniechęcają część przedsiębiorców do zakładania fundacji.

• Statut

Stanowi o zasadach, prawach i obowiązkach. Jest emanacją tego, co dla fundatorów najistotniejsze - ważnych dla nich wartości. Tymczasem wiele fundacji jest rejestrowanych na podstawie bardzo ogólnych dokumentów z założeniem „zmienimy później”, w praktyce prowadzi to do chaosu organizacyjnego.

• Obowiązki formalne i księgowe

Fundatorzy często nie zdają sobie sprawy z konieczności prowadzenia pełnej księgowości zgodnie z ustawą, a zarząd fundacji z ciążącej na nim odpowiedzialności.

Trudne relacje rodzinne

Zarządzanie fundacją po śmierci fundatora

„Jak to zrobić, by działało po mojej śmierci?” to najczęściej zadawane pytanie ekspertom. Przedsiębiorcy chcą trzymać stery jak najdłużej i szukają realnych mechanizmów kontroli nad majątkiem po przekazaniu go fundacji.

Motywowanie beneficjentów do pracy i rozwoju

Fundatorzy oczekują, aby wypłaty świadczeń motywowały beneficjentów. Często w statutach uzależniają te wypłaty od spełnienia określonych warunków, związanych np. z edukacją czy realizacją konkretnych projektów. Bywa jednak, że pojawiają się nieprzemyślane zapisy, np. dotyczące konkretnej liczby dzieci, uprawiania konkretnej dziedziny sportu. Takie zapisy budzą emocje i mogą destabilizować rodzinę.

Nieprzewidziane sytuacje życiowe

Fundacja ma być bezpieczna, a więc zabezpieczać przed nieplanowanymi wydarzeniami, jak rozwód, śmierć, komplikacje spadkowe, w tym związane z zachowkiem, czy roszczeniami byłych współników. Przedsiębiorcy chcą znać realne ryzyka i skuteczne zabezpieczenia.

Brak dialogu z rodziną

Często fundatorzy podejmują decyzje o sukcesji bez wcześniejszych rozmów, co może prowadzić do konfliktów w rodzinie. Dobra sukcesja powinna być mądrze przedyskutowana.

Przedsiębiorcy obawiają się, że działania podejmowane dziś mogą zostać zakwestionowane przez organy podatkowe za kilka lat – to skutecznie wstrzymuje ich przed podejmowaniem decyzji.

Fundacja to nie tylko struktura prawna – to projekt rodzinny. Bez rozmowy i wspólnej wizji, nawet najlepszy statut może okazać się niewystarczający.

Agnieszka Dziewicka,
Senior Family Officer w Banku Pekao S.A.

Udana sukcesja i stabilne inwestycje na pokolenia

Fundacje rodzinne zakładane przez naszych klientów to coś znacznie więcej niż konstrukcja prawna – to świadome, długofalowe podejście do sukcesji i budowania międzypokoleniowego dziedzictwa. To decyzja o zabezpieczeniu majątku, ale również o jego dalszym rozwoju, zgodnie z wartościami i wizją fundatora.

Raport i przedstawione w nim szczegółowe dane pokazują, że fundacja rodzinna jest elastycznym i wielofunkcyjnym narzędziem, które – odpowiednio zaprojektowane – może odgrywać rolę rodzinnego skarbcza, platformy inwestycyjnej oraz podmiotu holdingowego.

Jednym z największych atutów fundacji rodzinnej jest możliwość inwestowania w różnorodne aktywa – od nieruchomości, przez dzieła sztuki, akcje, udziały w spółkach, aż po bardziej złożone instrumenty finansowe. Odpowiednia dywersyfikacja portfela inwestycyjnego pozwala nie tylko chronić majątek przed ryzykiem, ale także skutecznie go pomnażać z myślą o kolejnych pokoleniach.

To, jaką funkcję pełni fundacja w rodzinie biznesowej, zależy przede wszystkim od wizji fundatora, struktury majątku i potrzeb rodziny. Może być stabilnym filarem budowania międzypokoleniowego dobrobytu

lub aktywnym narzędziem realizacji długoterminowej strategii inwestycyjnej.

W Banku Pekao S.A. kompleksowo wspieramy klientów – nie tylko pomagamy przejść przez formalności, ale przede wszystkim tłumaczymy istotę fundacji jako narzędzia zarządzania majątkiem, sukcesji i integracji rodzinnej. Nasza rola nie kończy się na rejestracji fundacji – to dopiero początek wspólnej drogi. Kluczowe są kolejne etapy: efektywne zarządzanie majątkiem, dbałość o jego stabilność i pomnażanie, tworzenie nowych podmiotów oraz realizacja projektów również poza biznesowych.

Dwa lata obowiązywania ustawy pokazują, że przepisy dają duże możliwości. Dzięki nim odpowiednio zaplanowana fundacja rodzinna może stać się trwałym filarem firmy i rodziny – dziś, jutro i dla przyszłych pokoleń.

Hubert Królak,
Dyrektor Departamentu Rozwoju
Bankowości Prywatnej w Banku Pekao S.A.

Ta przygoda dopiero się zaczyna...

Przedstawiony raport zawiera informacje, które pozyskiwaliśmy z różnorodnych źródeł. Jest on efektem wielu tygodni pracy moich koleżanek i kolegów z kancelarii oraz naszych partnerów: Business Insider Polska i Banku Pekao S.A. Jest też efektem uprzejmości znamienitych polskich przedsiębiorców, którzy na jego łamach wyrazili swoje opinie. Za to im wszystkim bardzo dziękuję.

Moja i kancelarii Tomczykowski Tomczykowska przygoda z fundacjami rodzinnymi trwa od wielu lat, a jej emanacją był udział w pracach nad przygotowaniem pierwszego projektu ustawy, które rozpoczęły się jeszcze w 2018 r., a następnie uczestnictwo w komisjach sejmowych i senackich. Dzięki zaufaniu członków Rady Firm Rodzinnych Konfederacji Lewiatan i jej Przewodniczącego, Henryka Orfingera, reprezentowałem tam interes polskich przedsiębiorców. Poczytuję sobie to za wielki przywilej i zaszczyt.

Przygoda przedsiębiorców z polskimi fundacjami dopiero się zaczyna. Trzymam za nią kciuki. **Nie da się bowiem dzisiaj mówić o prawdziwej sukcesji bez fundacji**

rodzinnej. Bo nie da się rozwijać firmy bez właściwego zaplecza: zabezpieczenia rodziny, majątku i klarownej wizji przyszłości – **co i kto po nas?** To przecież jedno z ważniejszych pytań, jakie stawia sobie człowiek.

Wprowadzenie fundacji rodzinnej do polskiego systemu prawnego przyniosło nową jakość dla dziedziczenia i rozwoju polskich firm rodzinnych. Przyniosło zarazem nowe wyzwania: z kancelaryjnego doświadczenia wiem, że **rzadko kiedy fundatorzy decydują się na samo tylko założenie fundacji – najczęściej jest to proces łączyący reorganizację właścicielską, uproszczenie struktury i modeli biznesowych, i oczywiście sukcesję.** To nie są proste sprawy, bo obarczone są dalekosiężnymi ryzykami prawnymi, podatkowymi i biznesowymi. Wymagają od fundatorów i beneficjentów cierpliwości, dojrzałości i mądrości. A od ich doradców – wyobraźni, doświadczenia i wiedzy o najlepszych praktykach, których przecież nie mają fundatorzy i ich rodziny (wszak sukcesji dokonuje się raz w życiu). Tym bardziej, tego wszystkiego im życzę!

Paweł Tomczykowski,
Doradca Podatkowy, Partner Zarządzający kancelarią
Tomczykowski Tomczykowska

Chcesz wiedzieć więcej o fundacji rodzinnej?

Czytaj także:

**Zaplanuj z nami przyszłość
firmy rodzinnej**

**Za co odpowiada zarząd
fundacji rodzinnej?**

Polska fundacja rodzinna